

РЕШЕНИЕ

№ 14

гр. *, 31.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ЯМБОЛ, I ВЪЗЗИВЕН СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и трети януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Красимира В. Тагарева

Членове: Яна В. А.
Весела К. Спасова

при участието на секретаря В.Д.Д.
в присъствието на прокурора Г. Д. Г.
като разгледа докладваното от Весела К. Спасова Въззивно гражданско дело
№ 20232300500451 по описа за 2023 година

Въззивното производство е образувано по въззивна жалба на Прокуратурата на Република България, чрез прокурор С.И., против Решение № 430/04.10.2023 г. на Ямболския районен съд, постановено по гр.д. № 1134/2023 г., в частта, с която е осъдена Прокуратурата на Република България да заплати на Х. Г. Б. на основание [чл.2 ал.1 т.3 ЗОДОВ](#) сумата от 3500 лв. - обезщетение за неимуществени вреди поради незаконно обвинение в извършване на престъпление по чл. 326, ал.1 от НК, за което е оправдан с влязла в сила присъда по НОХД №401/2019 г. на РС - Елхово, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 18.11.2021 г. до окончателното изплащане, да заплати и сумата от 875 лв. - обезщетение за имуществени вреди от същото обвинение, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 18.11.2021 г. до окончателното изплащане.

В жалбата се излагат доводи относно неправилност на решението в цитираните му части. Присъденото обезщетение за неимуществени вреди се намира за прекомерно. Сочи се, че съдът не го е определил в съответствие с разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД, предвид обективните критерии за определяне на размера на обезщетението, а именно, че наказателното производство е приключило в разумен срок от две години, обвинението не е за тежко престъпление, не е взета мярка за неотклонение, не се твърди трайно увреждане на физическото и психическото здраве на лицето. Освен това се е водило и друго наказателно производство по същото време, по което ищецът е оправдан и за вредите от него е образувано друго гражданско дело пред ЯРС, поради което според ЯРП не може да се разграничат вредите, търпени от всяко от двете наказателни производства. Изложени са доводи за недоказаност на претенцията за обезщетение за имуществени вреди. Соци, че разносните по наказателно дело следва да се потърсят в рамките на същото и е недопустимо възстановяването им по реда на ЗОДОВ. Освен това ищецът е упълномощил адвокат по свое желание, въпреки възможността да му бъде назначен служебен защитник. Според въззивника договорите за правна помощ за сумата от 875 лв.-заплатен адвокатски хонорар-

не са приложени към исковата молба, а за да имат характер на разписка, следва да са приложени по наказателното производство, по което е извършен разходът, по който начин се доказва реално осъществената адвокатска защита. В жалбата се иска ЯОС да отмени решението в обжалваната част и да не се уважават исковете за обезщетения.

В срока по чл.263 ГПК е депозирал писмен отговор на въззивната жалба от насрещната страна, според който решението е законосъобразно и обосновано. Сочи, че разноските на оправдания подсъдим не се присъждат в наказателното производство, а и с ТР № 1/2018 г. по т.д.№1/2017 г. е прието, че тези разноски имат характер на имуществени вреди. Намира за неоснователни доводите относно направения от обвиняемия избор да упълномощи адвокат вместо да му бъде назначен служебен защитник. Счита, че съдът правилно е определил размера на обезщетението за неимуществени вреди, доколкото наказателното производство е продължило повече от 2 години, а именно 2 години и половина, а ищецът е бил задържан зрелищно в с.Голям Дервент и това е узнато от съседите му, а за оправдаването не са узнали. Съдът е отчел факта, че срещу ищеца е водено друго наказателно производство. Исква се решението да бъде потвърдено в обжалваната част и да се присъдят на въззиваемия направените разноски пред ЯОС.

В с.з. въззивникът се представлява от прокурор Г.Г. от ЯОП, който поддържа жалбата и пледира за уважаването ѝ и за отмяна на решението на ЯРС в атакуваната му част, съотв. за намаляване на присъденото обезщетение за неимуществени вреди и за отхвърляне на иска относно имуществените вреди в размер на 875 лева като неоснователен и недоказан. Моли, съдът да намали и присъдените разноски. Заявява, че делото не се отличава с фактическа и правна сложност, поради което прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение на въззиваемия.

Въззиваемият Х. Г. Б. не се явява и не изпраща представител в с.з., но с писмена молба по делото с вх. № 474/22.01.2024 от адв. М.А. моли за отхвърляне на жалбата на противната страна, като да се присъдят на въззиваемия направените разноски пред ЯОС.

Въз основа на събраните по делото доказателства съдът приема за установено от фактическа страна следното:

Първоинстанционният съд е сезиран с предявени от Х. Г. Б. против Прокуратурата на Република България искове, с които се претендира обезщетение за неимуществени и имуществени вреди от незаконно обвинение по ДП № 233/2019 г. по описа на РУ на МВР - Елхово, по което ищецът е оправдан. Искът за неимуществени вреди е за сумата от 10 000 лв., а за имуществени вреди-2000 лв., ведно със законната лихва върху главниците от 18.11.2021 г. до окончателното плащане. Описани са неимуществените вреди, за които ищецът счита, че са пряка и непосредствена последица от незаконното обвинение- силен психоемоционален стрес, унижение, притеснение, загуба на самочувствие, чувство за безпомощност, злепоставяне пред близки и приятели, влошаване на здравословното му състояние. Ищецът страдал от безсъние, нервност, нисък праг на възбудимост. Изложил е съображения за отражението на обвинението върху финансите на семейството му, както и че е била накърнена репутацията на лицето сред познати, колеги и приятели. Относно имуществените вреди е твърдял, че представляват заплатени адвокатски възнаграждения в наказателното производство в двете му фази.

В срока за отговор ответникът е възразил, че искът е неоснователен, като са недоказани твърдените вреди, размерът на претендираното обезщетение е завишен.

ЯРС е уважил частично исковете, като е приел, че неимуществените вреди не надхвърлят обичайните в подобни случаи негативни преживявания, логично обусловени от провежданото производство; мярка за отклонение не е взета, наказателното производство е протекло в рамките на около 2 години и 4 месеца, като по протест на ответника е преминало

освен през досъдебна фаза и през две съдебни инстанции. Отчетена е тежестта на повдигнатото обвинение, за което се предвижда наказание до 2 години лишаване от свобода, както и обстоятелството, че наред с процесното наказателно производство е било висящо и друго такова против ищеца по НОХД № 245/2020 г. на РС – Елхово /ДП № 17/2019 г./, за престъпление по чл. 325 от НК, за което също е бил оправдан с влязла в сила присъда и също е търпял тревоги, стрес и страх. Съдът е изложил доводи, че лицето е било осъждано неколkokратно за престъпления от общ характер в период над 20 години преди процесното незаконно обвинение, и с оглед показанията на разпитания свидетел, че понастоящем е познато като нелов и работлив човек, вкл. обществото не е било запознато с предходните осъждания, за които е било реабилитирано, т.е. посоченото обстоятелство не е повлияло на мнението на обществото за ищеца и не следва да служи като основание за намаляване на обезщетението. Взети са предвид и променящите се икономически условия в страната през периода, през който вредите са търпени. Искът за обезщетяване на неимуществените вреди за разликата над 3500 лв. до 10000 лв. е отхвърлен. Относно претенцията за имуществени вреди съдът е приел, че са доказани такива в размер на а 875 лв., доколкото ищецът е представил два договора за правна защита и съдействие, неоспорени от насрещната страна, за заплатено адвокатско възнаграждение по НОХД № 401/2019 г. в размер на 500 лв. и ВНОХД №219/2021 г. в размер на 375 лв. и същите служат като разписка за действителното заплащане на сумите. Искът е уважен в този размер, а за разликата до 2000 лв. е отхвърлен. Решението не е обжалвано в отхвърлителните части.

Фактичестката обстановка по делото не е изцяло безспорна.

Не се спори по делото, а и от приложеното НОХД № 401/2019 г. и по описа на ЕРС, се установява, че е образувано посоченото в исквата молба наказателно производство.

ДП № 233/2019 г. по описа на РУ на МВР - Елхово е образувано на 10.06.2019 г. С Постановление за привличане на обвиняем от 10.07.2019 г. на мл. разследващ полицай ищецът е бил привлечен в качеството на обвиняем за престъпление по чл. 326, ал.1 от НК, извършено на 17.03.2019 г.- че е предал по телефона чрез обаждане на единен европейски номер за спешни повиквания 112 на „Национална система 112” към органите на оперативно-дежурната част на РУ на МВР – Елхово неверни повиквания за помощ и тревога, а именно, че гранични полицаи го рекетират и искат пари. Постановлението е предявено на лицето на 10.07.2019 г. Разпитано е на същата дата, видно от протокола за разпит на обвиняем (датата на гърба), но не е дало обяснения. На 23.07.2019 г. е проведен друг разпит, в който е дало сведения за случая. На същата дата -23.07.2019 г. разследването е предявено на обвиняемия. На 14.08.2019 г. разследващият полицай е изготвил мнение за предаване на лицето на съд. След отмяна на това мнение срокът за провеждане на разследването е удължен. На 18.09.2019 г. е проведен нов разпит на обвиняемия. По ДП е представен Договор за правна защита и съдействие, сключен със защитника адвокат Б. от АК - Ямбол, но не е записано договорено и заплатено адвокатско възнаграждение.

По ДП е изготвена Справка за съдимост от 21.06.2019 г., от която се установява, че ищецът е осъждан 3 пъти за престъпления от общ характер за периода 1997 г. – 2002 г. Първото осъждане е условно с присъда на РС-Сливен на осн. чл. 195 т.1 от НК, а с останалите са наложени глоби с определения на ЯРС за деяния по чл. 343б от НК. За трите престъпления е реабилитиран.

Прокуратурата е изготвила обвинителен акт, внесен на 28.10.2019 г. в РС – Елхово. Образувано е НОХД № 401/2019 г. По делото са проведени общо 8 съдебни заседания, на които обвиняемият се е явил лично заедно със защитник. В представения договор за правна защита и съдействие, скл. С адв.А., липсва отбелязване за уговорен и заплатен адвокатски хонорар. С Присъда от 17.06.2021г. на ЕРС ищецът е оправдан по повдигнатото му обвинение.

Присъдата е протестирана и е образувано ВНОХД № 216/2021 г. По делото е проведено о.с.з. на 13.10.2021 г., на което обвиняемият се е явил. С решение от 08.11.2021 г. оправдателната присъда е потвърдена и е влязла в сила на същата дата.

Пред ЯРС са представени Договор за правна защита и съдействие от 25.02.2021 г., в който е отбелязано договорено и внесено адвокатско възнаграждение в размер на 500 лв. за защита по НОХД № 401/2019 г. на ЕРС, без отбелязване на вида на плащането, и Договор за правна защита и съдействие от 13.10.2021 г., според който за защита по ВХОХД № 216/2021 г. е договорено и внесено адвокатско възнаграждение в размер на 375 лв., без отбелязване на вида на плащането.

Според показанията на св. К., ищецът е ЗП от 7-8 години и отглежда животни в с. Голям Дервент, работлив е. Споделил е на свидетеля, че не е разбрал, защо са го задържали и е престоял в ареста 12 часа. Оплаквал се е, че му се е повишило кръвното налягане, ходил е по болници, лекари. 5- 6 месеца са продължили проблемите с високото кръвно и е бил отчаян. В селото се е говорило, какво ли е направил, щом е задържан. Ищецът се е притеснявал. Същевременно свидетелят сочи, че не е присъствал на задържане и не знае, някой да го е видял. Ищецът има приятели, някои са се отдръпнали от него, т.к. не са знаели „за какво става въпрос“.

Не е спорно, че наред с процесното наказателно производство е било висящо и друго такова против ищеца по НОХД № 245/2020 г. на РС – Елхово /ДП № 17/2019 г./, за престъпление по чл. 325 от НК, за което също е бил оправдан с влязла в сила присъда

Въз основа на горното съдът прави следните правни изводи:

Въззивната жалба е подадена в преклузивния срок по чл. 259 от ГПК, от надлежна страна и при наличие на правен интерес от обжалване. Поради това е допустима, а разгледана по същество се явява частично основателна по следните съображения:

ЯРС е постановил валидно, допустимо и частично правилно решение.

Предявен е иск с правно основание чл. 2 ал.1 т. 3 пр.1 във връзка с чл.4 от ЗОДОВ-за обезщетение на неимуществени вреди. Съгласно чл.2, държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от разследващите органи, прокуратурата или съда от изчерпателно изброените незаконни действия, между които в т.3 попада обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано. Съгласно разпоредбата на чл. 4, държавата и общините дължат обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице.

Неимуществените вреди представляват едно накърнение на неимуществено право на личността (право, произтичащо от личността – на живот, свобода, чест, свобода на мисълта и пр.), от което са последвали за тази личност съответни болки, морални терзания, душевно безпокойство. Ищецът претендира обезщетение на претърпени болки, морални страдания, свързани със засягане на достойнството, честта, доброто име. Доброто име на личността е положителната обществена оценка, нейната известност в обществото като човек нравствен, морален, достоен за уважение. Честта и достойнството поначало са неделими, но обикновено честта се свързва с положителната обществена оценка за личността, а достойнството-със самооценката на човека за собствената му обществена значимост.

По делото се установи, че е налице повдигане на обвинение по наказателно дело и оправдаване на ищеца. Т.е. налице е законовата предпоставка за отговорността на държавата. Съгласно Решение № 621/22.10.2010 г. по гр.д.№ 1927/2009 г., IV г.о. на ВКС, по чл. 290 от ГПК, действията на прокуратурата биха били законни, ако производството е завършило с влязла в законна сила присъда, а в противен случай са незаконни, защото чрез тях е ограничено правото на спокоен живот на лицето.

Оплакванията в жалбата са, че съдът не е определил обезщетението в съответствие с разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД, предвид обективните критерии за определяне на размера на обезщетението, а именно, че наказателното производство е приключило в разумен срок от

две години, обвинението не е за тежко престъпление, не е взета мярка за неотклонение, не се твърди трайно увреждане на физическото и психическото здраве на лицето. Освен това не следва да се разграничават вредите от настоящото и другото наказателно производство, водено по същото време, по което ищецът е оправдан, за които е образувано друго гражданско дело пред ЯРС.

Размерът на обезщетението за установените вреди, съобразно разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД във връзка с § 1 от ЗОДОВ, следва да бъде определен по справедливост, според вътрешното убеждение на съда, основано на вида, обхвата на вредите, времетраенето и интензитета им. Трайната практика на ВКС приема, че понятието "справедливост" не е абстрактно понятие, а е свързано с преценката на конкретни обстоятелства. Такива обстоятелства са: тежестта на повдигнатото обвинение, продължителността на наказателното производство, видът на взетата мярка за неотклонение, има ли разгласяване чрез медиите, има или влошаване на здравословното състояние, конкретните преживявания на ищеца (Решение № 832 от 10.12.2010 г. по гр.д. № 593/2010 г., IV г.о. на ВКС), както и възраст на увредения, обществено и социално положение (Решение № 321 от 26.11.2014 г. по гр. д. № 2516/2014 г., г. к., IV г. о. на ВКС , Решение № 356 от 09.12.2014 г. по гр. д. № 2946/2014 г., г. к., IV г. о. на ВКС).

Принципно правило е, че в тежест на ищеца е да докаже с пълно доказване съгласно чл. 154 ал.1 от ГПК твърдените неимуществени вреди и причинната им връзка с обвинението, които факти са оспорени от ответника. В този смисъл е налице практика на ВКС (напр. Решение № 209 от 11.12.2015 г. по гр. д. № 84/2015 г., г. к., III г. о. на ВКС, Решение № 281 от 04.10.2011 г. по гр. д. № 1684/2010 г., г. к., III г. о.). Същевременно съобразно цитираната от ЯРС практика на ВКС, нормално е да се приеме, че по време на цялото наказателно производство лицето, незаконно обвинено в извършване на престъпление, изпитва неудобства, чувства се унижено, а също така е притеснено и несигурно; накърняват се моралните и нравствените ценности у личността, както и социалното му общуване. Когато се твърди причиняване на болки и страдания, над обичайните за такъв случай, или конкретно увреждане на здравето, а също и други специфични увреждания, с оглед конкретни обстоятелства, личността на увредения, обичайната му среда или обществено положение, съдът може да ги обезщети само при успешно проведено пълно главно доказване от ищеца (Решение № 388 от 02.12.2013 г. на ВКС по гр. д. № 1030/2012 г., IV г. о., Решение № 480 от 23.04.2013 г. по гр.дело № 85/2012 г. на IV г.о. на ВКС). Изхождайки от цитираните решения, следва да се приеме, че на доказване подлежат вредите, които са над обичайните. По настоящото дело са събрани оскъдни доказателства за преживените от ищеца морални страдания, но предвид обсъдената практика, нормално е да се приеме, че по време на цялото наказателно производство ищецът е изпитвал неудобства, чувствал се е унижен, притеснен и несигурен. В този смисъл са и констатациите на ЯРС относно наличие на обичайните вреди от незаконно обвинение. Правилно е приел, че не са представени надлежни доказателства (медицински документи) относно влошаване на здравословното състояние на подсъдимия. Няма данни относно твърдяното в исковата молба финансово отражение на обвинението.

Съобразно материалите по ДП и НОХД съдът е установил фактите на неблагоприятна промяна в ежедневието, свързана с явяването на ищеца на разпит и привличане на обвиняем, предявяване на разследване, явяване в съдебни заседания (общо 9 пъти), т.е. че е бил принуден да съобразява ангажиментите си с воденото наказателно производство, с което е ограничена личната му свобода за период от около две години и 4 м., считано от привличането като обвиняем на 10.07.2019 г. до влизане в сила на оправдателната присъда на 08.11.2021 г. Тази продължителност е по-малка от обсъдената в Решение № 38 от 27.02.2020 г. по гр. д. № 2720/2019 г., III г. о. на ВКС от 3,5 години, който срок на разследване е приет за разумен от ВКС. Т.е. срокът в настоящия случай може да се приеме за разумен и да се споделят доводите на въззивника в същия смисъл. Подобна преценка първоинстанционният съд не е направил. Съдът не е обсъдил, че след постановявянето на оправдателната присъда на 17.06.2021 г. е намалял интензитетът на

моралните вреди.

ЯРС е посочил, че за престъплението е предвидено наказание лишаване от свобода до две години, но не е обсъдил значението на факта, че не се касае за тежко престъпление по смисъла на чл. 93 т.7 от НК, т.е. обвинението е от естество да причини по-малки по интензитет вреди. Не е анализирано и обстоятелството, че не е взета мярка за неотклонение при повдигане на обвинението, както се изтъква във въззивната жалба. Това рефлектира допълнително върху степента на увреждането, която е значително по-ниска. (Полицейското задържане преди обвинението не е свързано конкретно с него и не ангажира отговорността на покуратурата, каквато не се и претендира по делото.) Не са взети предвид при определяне на обезщетението и други значими обстоятелства. Липсва медийно разгласяване на повдигнатото обвинение. Лицето е в трудоспособна възраст и не е имало високо обществено и социално положение – не е заемало ръководна длъжност и не е било публична личност. Липсват данни за тежко засягане на психиката и нейното увреждане. Тези обстоятелства обосновават по-ниско по размер обезщетение (Решение № 65 от 31.05.2021 г. на ВКС по гр. д. № 2852/2020 г., IV г. о.).

Съдът е обсъдил факта, че ищецът вече е бил осъждан няколко пъти, но е приел, че е изминал доста дълъг период от време – над 20 години – преди процесното незаконно обвинение, и с оглед показанията на разпитания свидетел, че понастоящем е познат като нелош и работлив човек, че обществото не е било запознато с предходните осъждания, за които е настъпила реабилитация, е счел, че посоченото обстоятелство не е повлияло на мнението на обществото за ищеца и не следва да служи като основание за намаляване на обезщетението. Съгласно съдебната практика обаче, фактът, че лицето е осъждано три пъти, има отношение и към друг тип вреди – вътрешните преживявания. Процесното обвинение не е предизвикало за ищеца моралното страдание на неосъждания човек (Решение № 36 от 31.03.2022 г. по гр. д. № 2110/2021 г., III г. о. на ВКС). Налице е трайна практика на ВКС, че следва да се вземат предвид извършените от ищеца други деяния, за които е осъден, като същите се отчетат като основание за намаляване на обезщетението (както е прието в Решение № 251 от 21.12.2015 г. по гр. д. № 812/2015 г., г. к., III г. о. на ВКС, Решение № 50017 от 21.02.2023 г. на ВКС по гр. д. № 1090/2022 г., III г. о.). Според Решение № 29 от 16.03.2020 г. на ВКС по гр. д. № 1892/2019 г., III г. о., обстоятелство дали по отношение на предходни осъждания е налице реабилитация, е ирелевантно за относимия към спора факт, че лице, което вече е било в досег с наказателно производство и е било осъждано, е запознато със същността, фазите и последиците на евентуално ново наказателно производство. В цитираното от ЯРС Решение № 60213 от 7.10.2021 г. на ВКС по гр. д. № 3462/2020 г., III г. о., е даден отговор на правен въпрос, че когато гражданският съд определя по справедливост обезщетението за неимуществени вреди, не може само с формални съображения, черпени от разпоредбата на [чл. 85, ал. 1 от НК](#) напълно да игнорира предишни осъждания, за които ищецът е реабилитиран. Само еднократно предишно престъпление е обсъдено от ВКС като изключение от приетия принцип за релевантност на предишните осъждания, по които е настъпила реабилитация. В случая обаче не е налице еднократно предишно деяние, нито са събрани достатъчно доказателства относно обществената оценка за поведението на лицето, съответно че предишните осъждания не са повлияли на общественото мнение за него. Мнението на един свидетел не е равнозначно на общественото. Показанията му относно отражението на самото процесно обвинение върху кръга от познати на ищеца са неконкретни и оскъдни (посочил е общо „хората в селото“, които са говорили, какво ли е направил, за да бъде задържан). Т.е. не е установено значимо увреждане на доброто му име в общността.

Районният съд е споменал при определяне на обезщетението социално – икономическите условия в страната през периода, през който вредите са търпени – от 2019 г. до есента на 2021 г., посочил е, че инфлацията е значителна и повишаването на цените рефлектира върху стойността на присъждащите обезщетения. Не са обсъдени обаче конкретни показатели към момента на увреждането, към който се определя размерът на обезщетението (Решение № 79 от 17.07.2018 г. на ВКС по гр. д. № 2034/2017 г., IV г. о.,

според което база при определяне на паричното обезщетение за причинени неимуществени вреди са стандартът на живот в страната и средностатистическите показатели за доходи по време на възникване на увреждането, като справедливостта изисква сходно разрешаване на аналогични случаи като израз на общоприетата оценка и възприетото в обществото разбиране за обезвреда на неимуществени вреди от един и същи вид, поради което следва да се съобразява и съдебната практика в сходни хипотези, а също и не бива да се допуска размерът на обезщетението да бъде източник на обогатяване за пострадалия; Решение № 214 от 02.01.2019 г. на ВКС по гр. д. № 3921/2017 г., IV г. о., обсъждащо средностатистическите показатели към датата на увреждането- общ годишен доход, средногодишен разход, годишни проценти на инфлация). В случая съгласно посочените показатели на НСИ общият годишен доход е 7 705 лв., а средногодишният разход- 7 042 лв. ; средногодишната инфлация за 2021 г. спрямо 2020 г. е 3.3%. В съпоставка с 2020 г. средногодишната инфлация е малко по-висока (за 2020 г. спрямо 2019 г. е 1.7%), а спрямо следващата 2022 г. е значително по-ниска (средногодишната инфлация за 2022 г. спрямо 2021 г. е 15.3%). Т.е. не може да се обоснове значително увеличаване на размера на обезщетението, определимо към момента на увреждане-2021 г.

Заявените възражения на възниква относно преценката на обстоятелството, че се е водило и друго наказателно производство по същото време, следва да се споделят. В т.11 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2004 г. на ВКС по тълк. гр. д. № 3/2004 г., ОСТГК е постановено решение по въпроса „По каква методология се определя обезщетението при оправдаване за няколко деяния - глобално или за всяко от тях по отделно“, а именно че обезщетението се определя глобално. В Решение № 79 от 17.07.2018 г. на ВКС по гр. д. № 2034/2017 г., IV г. о., Решение № 449 от 16.05.2013 г. на ВКС по гр. д. № 1393/2011 г., IV г. о., е прието, че щом по едно и също време е имало наказателни производства, по които страната е била привлечена като обвиняем, причинените ѝ от това неимуществени вреди, са във връзка с всички обвинения. Изпитваните притеснения, страх от бъдещия изход на делото, неудобството, опетняването на доброто име в обществото и накърняването на достойнството и честта, са във връзка с всички обвинения, независимо дали са повдигнати в едно или в множество отделни дела. Вредите, причинени от обвинението по едно от всички, са само част от общите неимуществени вреди, което дава съответното отражение върху размера на паричното обезщетение. Вземат се предвид броят на деянията, за които е постановена оправдателна присъда, тежестта на извършените деяния, за които е осъден деецът, съпоставени с тези, за които е оправдан; причинната връзка между незаконността на всяко едно от обвиненията, за които деецът впоследствие е признат за невинен и причинените вреди – болки и страдания. В случая вредите са в причинна връзка и с другото наказателно дело, по което е постановена оправдателна присъда (без да са налице конкретни данни по настоящото дело за вида и тежестта на извършеното деяние, за продължителността на наказателното преследване за него) поради което процесното обезщетение не следва да компенсира самостоятелно целия комплекс вреди. За съда е служебно известно, че е висящо и възз.гр.д. №479/2023 г. на ЯОС във връзка с претенция за обезщетение на вредите от другото производство. Доколкото първоинстанционните дела не са съединени, остава възможността въззивният състав по посоченото дело да вземе предвид настоящото обезщетение.

Поради всичко изложено, въззивният състав намира, че ЯРС неправилно е определил размера на обезщетението за сумата над 1900 лв. Присъденият размер, както се посочи, не следва да бъде източник на обогатяване за пострадалия.

ЯОС не споделя доводите във въззивната жалба относно обезщетението за имуществените вреди, искът за които е основателен в уважения размер. Установи се по делото, че е заплатено адвокатско възнаграждение в размер общо на 875 лв. по съдебните наказателни производства за процесуално представителство, доколкото в договорите за правна помощ сумата е отбелязана като внесена, т.е. заплатена в брой (по същия начин са изготвени и договорите по настоящото гр.дело, срещу оформянето на които по този начин няма възражение от насрещната страна). Според Тълкувателно решение № 1 от 11.12.2018 г.

по тълк. д. № 1/2017 г., ОСГК на ВКС, съдебната практика е единна, че заплатеното от обвиняемия, респективно от признатия за невиновен, адвокатско възнаграждение в наказателното производство е имуществена вреда и подлежи на обезщетяване по реда на ЗОДОВ. Прието е, че изразходваните средства за адвокатско възнаграждение в наказателното производство, приключило с оправдателна присъда или прекратено на основанията, посочени в чл. 2, ал. 1 ЗОДОВ, са имуществена вреда за лицето, подложено на неоснователна наказателна репресия, тъй като то има право на адвокатска защита във всеки стадий на това производство. Поради това доводите на въззивника относно недопустимост на възстановяването им по реда на ЗОДОВ са неоснователни. Изтъкнатото в жалбата обстоятелство, че ищецът е упълномощил адвокат по свое желание, въпреки възможността да му бъде назначен служебен защитник, няма правните последици, които въззивникът претендира. От значение за правото на обезщетение са фактите, обсъдени в цитираното тълкувателно решение, а именно - на изразходване на средства за адвокатско възнаграждение в наказателното производство. Според въззивника договорите за правна помощ за сумата от 875 лв.-заплатен адвокатски хонорар- не са приложени към исковата молба, а за да имат характер на разписка, следва да са приложени по наказателното производство. В случая ищецът е представил договорите в съдебно заседание на ЯРС и не са били оспорени от представителя на прокуратурата. Оспорването на обстоятелства, свързани с характера им на разписка, след приключване на първоинстанционното производство, е несвоевременно и недопустимо. Подсъдимият е представил в наказателното производство пълномощните на адвоката, с непълнени в договорите данни относно платени суми, доколкото не е имал необходимостта да доказва направени разходи за адвокатска защита. Непредставянето на попълнения екземпляр от договорите с адвоката не означава, че разходите не са направени по наказателното дело.

В отговора на исковата молба ответникът не е възразил, че изплатеното в наказателното производство адвокатско възнаграждение е прекомерно съобразно действителната правна и фактическа сложност на наказателното дело, за да упражни съдът правомощията си по иска за обезщетение за вреди да изследва, дали незаконно обвинението е положил дължимата грижа при уговарянето на адвокатското възнаграждение с оглед вида и тежестта на обвинението, интензитета на приложената процесуална принуда и очакваните усилия и труд, които адвокатът предстои да положи при осъществяването на защитата. Поради това по настоящото дело не стои въпросът, обсъден в тълкувателното решение, относно наличието на прекомерност.

С оглед на изложеното решението в обжалваната част относно имуществените вреди е правилно и следва да бъде потвърдено.

Тъй като въззивната жалба се явява частично основателна, следва да бъде уважена частично. Атакуваното решение следва да бъде отменено в частта по иска за неимуществените вреди за разликата над 1900 лв. до 3500 лв. В останалата част решението на ЯРС като правилно, следва да бъде потвърдено.

Искането на въззиваемата страна за присъждане на разноските по делото, направени за адвокатска защита, следва да се уважи съразмерно на уважената част от иска, при което следва да се редуцират разноските за първоинстанционното производство. Възражението на насрещната страна по чл. 78 ал.5 от ГПК, направено пред ЯОС, следва да се приеме за основателно, доколкото въззиваемият е подал само отговор на въззивната жалба, без да е осъществено процесуално представителство от адвоката, който не се е явил в с.з. Поради това възнаграждението следва да се определи по реда на чл. 9 ал.1 от НМПАВ №1/2004 г.- за изготвяне на писмен отговор на въззивната жалба, без процесуално представителство-в размер на 3/4 от възнаграждението по чл. 7 ал.2 т.2 от наредбата (3/4 от 737,50 лв. са 553,13 лв.). Следва да се присъди съразмерно.

Ето защо ЯОС

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 430/04.10.2023 г. на Ямболския районен съд, постановено по гр.д. № 1134/2023 г., в частта, с която е осъдена Прокуратурата на Република България да заплати на Х. Г. Б. на основание чл.2 ал.1 т.3 ЗОДОВ сума, равна на разликата над 1900 лв. до 3500 лв. - обезщетение за неимуществени вреди поради незаконно обвинение в извършване на престъпление по чл. 326, ал.1 от НК, за което е оправдан с влязла в сила присъда по НОХД №401/2019 г. на РС – Елхово, ведно със законната лихва от 18.11.2021 г. до окончателното изплащане, както и да заплати направените разноси за разликата над 231,25 до 372 лв., и вместо това постановява:

ОТХВЪРЛЯ предявения от Х. Г. Б. от гр.* срещу Прокуратурата на Република България иск за обезщетение за неимуществени вреди поради незаконно обвинение в извършване на престъпление по чл. 326, ал.1 от НК, за което е оправдан с влязла в сила присъда по НОХД №401/2019 г. на РС – Елхово, за разликата над 1900 лв. до 3500 лв., ведно със законната лихва от 18.11.2021 г. до окончателното изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА Решение №430/04.10.2023 г., постановено по гр.д. № 1134/2023 г. по описа на Ямболски районен съд, в останалата обжалвана част, с която са присъдени обезщетения за неимуществени вреди поради незаконно обвинение в извършване на престъпление в размер на 1900 лв., за имуществени вреди от същото обвинение в размер на 875 лв., ведно със законната лихва върху главниците, считано от 18.11.2021 г. до окончателното изплащане.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България, с адрес гр.София, ул.“Витоша“2 да заплати на Х. Г. Б. от гр.*, ул.**** адвокатско възнаграждение за въззивната инстанция в размер на 350,84 лв.

Решението подлежи на касационно обжалване в частта относно неимуществените вреди в 1-месечен срок от връчването пред ВКС, а в останалата част е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____